

LAUSUNTO 20.2.2004

1 (3)

Oikeusministeriö

PL 25

00023 Valtioneuvosto

20.02.2004
old 32/11 2002
04028:00/2002
2002

IHMISSALAKULJETUS JA LAPSIPORNOGRAFIA

Oikeusministeriö on pyytänyt Naisjärjestöjen Keskusliitto - Kvinnoorganisationernas Centralförbund r.y:n lausuntoa ihmiskauppatyöryhmän loppumietinnön ”Ihmissalakuljetus, lapsipornografia ja Palermón yleissopimuksen lisäpöytäkirjat” laittomaa maahantuloa ja maassa oleskelun järjestämistä sekä lapsipornografiaa koskevasta osasta (lakiehdotukset 1-7 ja vastaavat perustelujaksot). Naisjärjestöjen Keskusliitto - Kvinnoorganisationernas Centralförbund r.y. lausuu asiasta seuraavan.

Naisjärjestöjen Keskusliitto - Kvinnoorganisationernas Centralförbund r.y. pitää työryhmän mietintöä pääosin onnistuneena. Mietinnössä kuitenkin keskitytään rikosten oikeudellisen sääntelyn kansainvälisen tarkasteluun eikä lainsäädännön kansallisiin muutostarpeisiin ole kaikilta osin kiinnitetty riittävästi huomiota. Mietinnön mukaan kansallisia muutostarpeita ei lapsipornografian ja laittoman maahantulon osalta esiinny. Kyseistä toistuvaa väitettä ei ole mietinnössä perusteltu.

Naisjärjestöjen Keskusliitto - Kvinnoorganisationernas Centralförbund r.y. korostaa, että ihmissalakuljetus prostituution organisoimiseksi, lapsiin kohdistuva väkivalta ja lapsipornografia ovat vakavia rikoksia, joihin myös lainsäädännön on puututtava tarvittavin voimakeinoin.

7 § Valtionrajarikos

Naisjärjestöjen Keskusliitto - Kvinnoorganisationernas Centralförbund r.y. pitää tärkeänä, että valtionrajarikosta koskevassa lakiesityksessä otetaan huomioon Palermón sopimuksen edellyttämä ihmiskaupan kohteena olevan henkilön suojele. Keskusliitto kannattaa ehdotusta säätää valtionrajarikosta koskevasta syytevapaudesta.

8 a § Törkeä laittoman maahantulon järjestäminen

Ehdotuksen mukaan törkeä laittoman maahantulon järjestäminen olisi kysymyksessä, jos teolla aiheutetaan vaikea ruumiinvamma, vakava sairaus tai hengenvaarallinen tila taikka erityisen tuntuva kärsimys. Suomessa ja Suomen lähialueilla ihmiskauppaa tapahtuu ennen kaikkea prostituution järjestämiseksi. Naisjärjestöjen Keskusliitto - Kvinnoorganisationernas Centralförbund r.y. pitää tärkeänä, että säännöksen perusteluja tarkistetaan siten, että niistä selkeästi ilmenee, että laittoman maahantulon järjestäminen prostituution organisoimiseksi täyttää törkeän rikoksen tunnusmerkistön.

18 § Sukupuolisiveellisyttä loukkaavan kuvan levittäminen

Naisjärjestöjen Keskusliitto - Kvinnoorganisationernas Centralförbund r.y. kannattaa sukupuolisiveellisyttä loukkaavan kuvan levittämisen yrityksen kriminalisointia. Myös tekemuotojen jaottelu kuvien tuonnin ja viennin kieltämiseksi sekä levittämistarkoituksen poistaminen teon rangaistavuutta koskevana rajauksena ovat tarpeellisia muutoksia, jotka perustuvat lapsipornografian torjumista koskevaan Euroopan unionin puitepäätökseen.

Lapsipornografiaan sisältyvä olennainen ja myös kriminalisointia edellyttävä elementti on sen luoma mielikuva lapsesta myös silloinkin, kun lapsipornografian kohde on tosiasiallisesti täysi-ikäinen. Naisjärjestöjen Keskusliitto - Kvinnoorganisationernas Centralförbund r.y. katsoo, että lapsipornografian määritelmän muotoilussa on syytä noudattaa Euroopan neuvoston tietoverkkorikollisuutta koskevan yleissopimuksen sekä Euroopan unionin puitepäätöksen sisältämiä tulkintoja lapsen ns. laajasta määritelmästä. Kuvat, joissa selvästi täysi-ikäinen esittää lasta, kuuluvat sopimusten mukaan lapsipornografian käsitteen piiriin, jollei niitä erikseen suljeta pois.

Lapsipornografiaa koskevien säännösten ensisijainen tavoite on suojella lasta joutumasta seksuaalisen väärinkäytöksen kohteeksi. Lapsen ns. laajan määritelmän saattaminen lapsipornografian rangaistavuuden piiriin on kuitenkin tärkeää yleisemmällä tasolla. Ehdotuksella voidaan vaikuttaa lapsipornografiaan viittaavan materiaalin vähenemiseen ja siten sillä on myös välillisesti lasta suojaava vaikutus.

Naisjärjestöjen Keskusliitto - Kvinnoorganisationernas Centralförbund r.y. pitää tärkeänä, että viranomaisille laaditaan selkeät toimenpideohjeet tilanteissa,

joissa suojaikärajan ylittävän mutta alle 18-vuotiaan henkilön kuva joutuu levitykseen kuvan kohteen suostumuksella tai ilman suostumusta. Työryhmän esityksen mukaan tällaisessa tilanteessa kuvan levittäjä saattaa syyllistyä rangaittavaan kuvan levittämiseen, vaikka kuvan kohde olisi antanut levittämiseenkin kuva. Viranomaiset tarvitsevat toimintansa tueksi ohjeistusta.

18 a § Törkeä sukupuolisiveellisyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan levittäminen

Naisjärjestöjen Keskusliitto - Kvinnoorganisationernas Centralförbund r.y. kannattaa ehdotettua enimmäisrangaistusta ja yrityksen kriminalisointia. Myös poliisin valtuuksien laajentaminen esimerkiksi televalvontaan on perusteltua, kun epäillään törkeää lapsipornografiarikosta.

Työryhmän esityksen mukaiset ehdotukset rikoksen raskauttamisperusteiksi ovat lasta suojaavia ja niillä on myös välillisesti lapsipornografiaa ja väkivaltaa ehkäisevä vaikutus.

Ulkomaalaislaki

Ulkomaalaislainsäädännön sisältämät säädökset saattavat joiltakin osin koskea myös ihmiskaupan uhria. Hallituksen esityksessä ulkomaalaislaiksi ja eräiksi siihen liitetyiksi laeiksi (HE 28/2003) ei ole erikseen otettu huomioon Palermón sopimuksen sisältämiä velvoitteita naiskaupan uhrin auttamiseksi. Näin ollen säädökset oleskeluluvan ja turvapaikan myöntämisestä sekä ulkomaalaisen käännäyttämisestä seksin myymisen perusteella on sovitettava vastaamaan Palermón sopimuksen velvoitteita. Naiskauppaa koskevan lisäpöytäkirjan artiklat 6, 7 ja 8 velvoittavat sopimusvaltioita auttamaan ja suojelemaan ihmiskaupan uhria, tarjoamaan uhrille väliaikaisen tai pysyvän oleskeluluvan sekä huolehtimaan uhrin turvallisuudesta kotimaahan palauttamisessa.

Naisjärjestöjen Keskusliitto –
Kvinnoorganisationernas Centralförbund ry

Leena Linnainmaa
Varapuheenjohtaja

Leena Ruusuvuori
Päsihteeri